

terer en væsentlig del af ophavsmændene til en bestemt art af værker, efter loven får ret til at udnytte værker af samme art, selv om ophavsmændene til disse værker ikke repræsenteres af den aftalesluttede organisation. Efter § 30, stk. 2, kan ophavsmanden nedlægge forbud over for radiofonien. Bestemmelsen i § 30 giver alene radiofonierne adgang til på aftalelicensvilkår at udsende *udgivne* værker i radio eller fjernsyn. Bestemmelsen omfatter ikke tilrådighedsstilling on demand, fx via internettet.

Efter § 68 må udgivne lydoptagelser (fonogrammer) udsendes i radio eller fjernsyn, såfremt der betales vederlag til de udøvende kunstnere og fremstillerne af lydoptagelser. Vederlagskravet kan kun gøres gældende gennem en af kulturministeren godkendt fællesorganisation, som er Gramex. Denne såkaldte tvangslicens indebærer, at radiofonierne kan udsende fonogrammer uden forudgående aftale med udøvende kunstnere og fonogramproducenter, som alene har krav på vederlag. Bestemmelsen gælder kun for *udgivne* lydoptagelser, ligesom bestemmelsen ikke omfatter udøvende kunstners audiovisuelle præstationer. Hertil kommer, at § 68 i henhold til lovforslaget nr. 39 ikke skal gælde for tilrådighedsstilling on demand.

Når det gælder udøvende kunstnere som skuespillere og dansere findes der således ikke nogen særlig klareringsmekanisme i loven, hvorfor radiofonierne er nødt til at indgå aftaler med samtlige skuespillere m.fl., som medvirker i radiofoniernes produktioner.

I de senere år har der vist sig at være en øget interesse for genanvendelse af ældre radio- og tv-produktioner, som findes i public service-radiofoniernes arkiver. I lyset heraf har de nordiske public service-radiofonier, herunder Danmarks Radio og TV 2, udarbejdet en rapport til Nordisk Ministerråd, hvori de beskriver problemerne med genanvendelse af arkivmateriale.

Radiofonierne peger bl.a. på, at det på grund af problemer med erhvervelse af rettigheder til ældre arkivproduktioner ikke er muligt at give borgerne mulighed for at høre og se produktionerne i nye former for udsendelse, fx genudsendelse i en temakanal, eller ved tilrådighedsstilling via internettet. Baggrunden for disse problemer er, at radiofonierne på det tidspunkt, da udsendelserne blev produceret, ikke kunne forudse og dermed heller ikke sikre sig de nødvendige rettigheder til de nye udnyttelsesmuligheder. Fx kunne muligheden for at stille en produktion til rådighed on demand ikke forudses for 20 år siden. Det er derfor nødvendigt at genforhandle aftalerne med alle de rettighedshavere, som har været involveret i produktionerne. Dette er ofte en byrdefuld og ressourcerekrævende

opgave, idet rettighederne i mange tilfælde er overgået til en eller flere arvinger, og det kan bl.a. af den grund være vanskeligt at identificere og lokalisere samtlige rettighedshavere.

Radiofonierne foreslår på den baggrund, at der gennemføres en aftalelicensordning for genudsendelse og on demand-tilrådighedsstilling af tidligere udsendte produktioner. Aftalelicensordningen skal have virkning i forhold til samtlige relevante rettighedshavere, herunder udøvende kunstnere og fremstillere af lyd- og billedoptagelser.

Europarådet har i en deklaration af 9. september 1999 peget på problemerne m.h.t. genanvendelse af radiofoniernes arkivproduktioner. I mangel af frivillige aftaler mellem rettighedshavere og radiofonier opfordres medlemslandene til så vidt muligt at finde lovgivningsmæssige løsninger inden for rammerne af deres internationale forpligtelser. Problemstillingen har endvidere været behandlet i Nordisk Ministerråd, hvor de nordiske lande har givet tilsagn om at tage højde for problematikken i forbindelse med de enkelte landes gennemførelse af infosoc-direktivet.

Infosoc-direktivet indeholder ingen bestemmelser om dette spørgsmål. Direktivets præambel indeholder i betragtning nr. 18 en angivelse af, at direktivet ikke berører ordninger i medlemslandene om forvaltning af rettigheder, herunder aftalelicensordninger. Direktivet udelukker således ikke aftalelicensordningen som en metode, der kan anvendes til at regulere ophavsretlige spørgsmål på. I betragtning nr. 26 er det endvidere anført, at når radio- og fjernsynsforetagender som bestillingstjenester tilbyder radio- eller tv-produktioner, der indeholder musik fra kommercielle fonogrammer som en integrerende del deraf, bør der tilskyndes til licensaftaler for at lette afviklingen af fonogramrettigheder.

Kulturministeriet kan tilslutte sig, at hensynet til sikring og udbredelse af den nationale kulturarv tilsiger, at rettighedsklareringen i forbindelse med anvendelse af public service-radiofoniernes produktioner til genudsendelse og til tilrådighedsstilling on demand gøres enklere. Kulturministeriet finder, at en aftalelicensordning repræsenterer en smidig form for klarering af rettigheder i forbindelse med genudnyttelse af radiofoniernes arkivproduktioner.

I overensstemmelse hermed foreslås det, at der i § 30 a indføres en ny aftalelicensbestemmelse for genudsendelse og tilrådighedsstilling on demand af værker, der indgår i Danmarks Radios og TV 2's egne produktioner, som har været udsendt i radio eller fjernsyn før den 1. januar 1998.

For at sikre en tilstrækkelig bred klarering af rettigheder foreslås det, at aftalelicensen ud over ophavs-